

Іванов Ю. Б.
д.е.н., проф., заст. директора з наукової роботи, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, Україна
Малишко Ю. М.
аспірант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, Україна; e-mail: losevajulia@inbox.ru

ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПОЛІТИКИ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Анотація. У статті містяться результати аналізу політики перегулювання малого підприємництва України в сфері оподаткування. На основі аналізу світових рейтингів та результатів опитувань виявлені основні проблеми оподаткування у сфері дерегулювання малого підприємництва. Досліджено особливості дерегуляторної політики в сфері оподаткування, спрямованої на сприяння розвитку малого підприємництва, що здійснювалася протягом 2013 року. Виявлені позитивні та негативні наслідки реалізації прийнятих законодавчих та нормативно-правових актів у сфері державного регулювання малого підприємництва. У розрізі виявлених позитивних тенденцій та невирішених проблем запропоновано напрями удосконалення податкової політики та підвищення дієвості заходів щодо дерегулювання малого підприємництва в сфері оподаткування.

Ключові слова: дерегулювання, мале підприємництво, оподаткування, нормативно-правовий акт, державне регулювання малого підприємництва.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 4, бібл.: 26

Ivanov Y. B.
Doctor of Economics, Professor, Deputy Director of Science Research Center of Industrial Problems of NAS of Ukraine, Ukraine
Malishko Y. M.
PhD student of Science Research Center of Industrial Problems of NAS of Ukraine, Ukraine; e-mail: losevajulia@inbox.ru

RATIONALE FOR DIRECTIONS OF SMALL BUSINESS' DEREGULATION POLICY OF UKRAINE IN TAXATION SPHERE

Abstract. The paper contains the analysis results of the deregulation policy of small business in Ukraine in the field of taxation. Based on the analysis of the world rankings and survey results the main problems in the area of taxation of small business deregulation are identified. The features deregulation policy in taxation, aimed at promoting the development of small business, which was carried out during 2013, are investigated. Positive and negative effects of the implementation the legislative and regulatory acts in the field of state regulation of small businesses are revealed. In the context of the identified positive trends and unsolved problems the ways of improving tax policy and increasing the effectiveness the measures of deregulation small business in the field of taxation are proposed.

Keywords: deregulation, small business, tax, legal act, government regulation of small business.

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 4, bibl.: 26

JEL Classification: H 21, H 25, K 34.

Іванов Ю. Б.
д.э.н., проф., зам. директора по научной работе, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины, Украина
Малышко Ю. М.
аспирант, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины, Украина; e-mail: losevajulia@inbox.ru

ОБОСНОВАНИЕ НАПРАВЛЕНИЙ ПОЛИТИКИ ДЕРЕГУЛИРОВАНИЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ В СФЕРЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ

Анотація. В статті содержатся результати аналізу політики дерегулювання малого підприємництва України в сфері налогообложення. На основі аналізу світових рейтингів і результатів опросів виявлені основні проблеми налогообложення в сфері дерегулювання малого підприємництва. Исследовані особливості дерегуляторної політики в сфері налогообложення, направленої на содействие розвитку малого підприємництва, котра здійснювалась в течение 2013 року. Виявлені позитивні і негативні наслідки реалізації прийнятих законодавчих і нормативно-правових актів в сфері державного регулювання малого підприємництва. В разрізі виявлених позитивних тенденцій і нерешених проблем пропонується напрямлення удосконалення податкової політики і підвищення ефективності заходів по дерегулюванню малого підприємництва в сфері налогообложення.

Ключевые слова: дерегулювання, мале підприємництво, налогообложення, нормативно-правовий акт, державне регулювання малого підприємництва.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 4, библи.: 26

Вступ. Сьогодні саме з малим підприємництвом держава пов'язує надію на швидкі позитивні структурні зміни в економіці. Як зазначено в Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки, яка затверджена Розпорядженням КМУ від 28.08.2013 р. №641-р [1], одним із головних факторів досягнення стабільності економіки та підвищення рівня життя громадян є розвиток малого і середнього підприємництва. Збільшення кількості суб'єктів малого підприємництва і поліпшення результатів їх діяльності сприяє зниженню рівня безробіття і одночасно підвищує рівень доходів населення, що сприяє зростанню сукупного попиту і збільшенню обсягів виробництва. Збільшення частки суб'єктів малого підприємництва в загальній кількості суб'єктів господарювання сприяє послабленню монополізації економіки.

Процес становлення малих підприємств в Україні характеризується дещо суперечними тенденціями. В 2011 – 2012 рр. спостерігається зменшення кількості малих підприємств України. Причиною уповільнення темпів зміни кількості малих підприємств є відсутність стабільності у здійсненні регуляторної політики по відношенню до цього сектору економіки [2]. В 2013 р. кількість малих підприємств України збільшилась, темп приросту склав 8,7% (табл 1). Разом з тим, обсяг реалізованої малими підприємствами продукції (робіт, послуг) в 2013 р. в порівнянні з даними за 2012 р. зменшився на 2381 млн.грн., в розрахунку на одного суб'єкта господарювання – на 8,7%, що свідчить про зменшення темпів виробництва продукції в цьому секторі економіки.

Таблиця 1

Основні показники діяльності малих підприємств

Показник	2009	2010	2011	2012	2013
Кількість МП, одиниць	345399	357241	354283	344048	373809
Обсяг реалізованої МП продукції (робіт, послуг), млн. грн.	455431	568267	607782	672653	670272
Частка реалізованої продукції МП у загальному обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг), %	16,7	16,9	15,2	16	16,5
Середній обсяг реалізованої одним МП продукції (робіт, послуг), млн. грн.	1,31	1,59	1,72	1,96	1,79
Середньорічна кількість зайнятих працівників на МП, тис. осіб	2152	2164,6	2091,5	2051,3	2010,7
Середня кількість зайнятих працівників в розрахунку на одне МП, осіб	6,2	6,1	5,9	6,0	5,4

* де МП – малі підприємства

Джерело: складено та розраховано за даними статистичної звітності [3, 4, 5]

Незважаючи на зменшення в 2013 р. обсягу реалізованої малими підприємствами України продукції в порівнянні з вказаним показником минулого року, частка реалізованої продукції малими підприємствами у загальному обсязі реалізованої продукції збільшилася за 2013 р. на 0,5% [5]. Ця обставина свідчить про те, що малі підприємства випереджають темпи виробництва та реалізації продукції інших вітчизняних суб'єктів господарювання, що підвищує роль перших у створенні ВВП, а відповідно і їх значущість у розвитку національної економіки. Разом з тим, при порівнянні частки реалізованої продукції малими підприємствами у загальному обсязі реалізованої продукції за 2013 р. зі значенням вказаного показника за 2008 - 2010 рр. можна помітити, що частка реалізованої продукції малими підприємствами за 2013 р. приблизно дорівнює значенню вказаного показника за 2008-2009 р. [5], тобто за роки економічної кризи. За значенням досліджуваного показника малий бізнес ще не досяг докризового рівня.

З 2011 р. до 2014 р. спостерігається зменшення загальної кількості зайнятих працівників на малих підприємствах України. Але в розрахунку на одного суб'єкта господарювання протягом 2011-2012 рр. суттєвих змін в середній кількості зайнятих працівників в розрахунку на одне мале підприємство не відбулося: значення вказаного показника коливалося в межах 5,9-6,1 од. В 2013 р. Відбулося значне зниження середньої кількості зайнятих в розрахунку на одного суб'єкта господарювання: в 2013 р. значення показника зменшилось на 10% в порівнянні з даними за 2012 р. [3]. Це може бути пов'язане не тільки зі зменшенням загальної кількості зайнятих працівників на малих підприємствах України, а й з істотним збільшенням в 2013 р. кількості новостворених малих підприємств, які ще не мають достатньо ресурсів для оплати праці великого штату працівників.

Таким чином, слід зазначити, що розвиток малого підприємництва в Україні є складним та суперечливим процесом. На цей час мале підприємництво не набуло належного розвитку, а тому є неспроможним створювати потужний вплив на економіку України, що пов'язано з існуванням ряду проблем.

Основним чинником зазначених негативних тенденцій в розвитку малого підприємництва, відповідно до Закону України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [6], є надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання. Тому з метою сприяння розвитку малого підприємництва в Україні одним з провідних напрямків стратегічних перетворень є доцільність реалізації політики дерегулювання малого підприємництва, адже його розвиток – важливий фактор формування повноцінного ринкового середовища, реструктуризації і підвищення ефективності суспільного виробництва, поліпшення матеріального добробуту громадян, вирішення соціальних проблем.

Одним з напрямків політики дерегулювання є модернізація податкової системи України. За результатами дослідження фонду «Ефективне управління» (Податковий індекс) [7], яке базується на експертних оцінках ефективності та легкості оподаткування, чинна податкова система України негативно впливає на розвиток малого підприємництва.

Методологія Податкового індексу побудована на оцінці чотирьох основних чинників оподаткування за п'ятибальною шкалою, з якими стикається кожен платник податків (табл.2).

Дані табл.2 показують, що суб'єкти малого підприємництва найчастіше оцінюють ефективність заходів у сфері оподаткування за різними напрямками в 2,08 - 2,73 бали (тобто бали, при яких показник перешкоджає розвитку бізнесу). Відзначимо, що в 2014 р оцінка малим підприємством якості податкового законодавства, легкості адміністрування податків знизилась.

Таблиця 2

Динаміка Податкового індексу України в 2012- 1 кварталі 2014 рр., бали

Індекс/Субіндекс	2-3 кв. 2012	4 кв. 2012-1 кв. 2013	2-3 кв. 2013	4 кв. 2013-1 кв. 2014
Податковий індекс	2,42	2,32	2,41	2,37
Складові індексу				
Податкове законодавство	2,32	2,25	2,21	2,08
Простота адміністрування податків	2,32	2,17	2,33	2,21
Фіскальний тиск	2,56	2,39	2,50	2,54
Якість податкового обслуговування	2,53	2,64	2,63	2,73

Джерело: складено за даними [7]

Враховуючи зростання негативного сприйняття малим підприємництвом реформ в оподаткуванні, першорядного значення набуває визначення податкових чинників, які негативно впливають на розвиток малого підприємництва.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Різні аспекти процесу активізації розвитку малого підприємництва розглядаються у працях З. С. Варналія, С. Є. Грищенко, М. Г. Лапусти, В. Є. Ляліна, В. І. Ляшенко, В. Д. Мамонтова, К. В. Павлова, Ф. Ф. Хамідулліна, В. В. Хахуліна [8, 9, 10, 11, 12, 13.] та інших вчених. Однак, не дивлячись на вагомий внесок науковців у розробку заходів щодо стимулювання розвитку малого підприємництва, не вирішеними залишаються проблеми надмірного та необґрунтованого державного втручання в діяльність суб'єктів господарювання, не приділяється достатньої уваги заходам з регулювання малого підприємництва, які добре зарекомендували себе у світовій практиці.

Метою статті є виявлення проблем у сфері оподаткування, що викликають гальмування розвитку малого підприємництва в Україні, визначення пріоритетних напрямків дерегулювання малого підприємництва в Україні в сфері оподаткування.

Результати дослідження. Оцінку впливу державного регулювання на розвиток малого бізнесу здійснюють Міжнародні інститути. Для оцінки впливу оподаткування на здійснення підприємницької діяльності в міжнародній практиці використовується кілька рейтингів, які розраховуються різними міжнародними організаціями, фондами та консалтинговими компаніями. Зокрема, з метою кількісного виміру легкості оподаткування для малого підприємництва в країні Міжнародним банком проводиться рейтинг «Сплата податків». У 2013 р Україна поліпшила свою позицію в рейтингу на 1 пункт, посівши 164 місце з 189, за рахунок зменшення часу на ведення податкового обліку та сплату податків (на 101 годину), а також зменшення податкового навантаження на суб'єктів господарювання (на 0,5%).

Україна за індексом «Сплата податків» в 2013 р. досягла певних позитивних результатів:

1) зменшення часу, який витрачається на розрахунок та сплату податків: в 2013 р. – на 101 годину на рік. Але застосованих заходів щодо зменшення кількості часу для розрахунку та сплати податків в Україні недостатньо для досягнення середнього значення вказаного показника для країн – нових ЄС та країн МС (табл.3).

2) зменшення рівня податкового навантаження за 2013 р. на 1,7%; але вказане зниження було недостатнім для досягнення рівня податкового тягаря в наведених країнах-членах ЄС та країнах МС (табл.3).

Порівняння показників ефективності податкової системи України з деякими країнами ЄС та МС у 2012-2013 рр.

Країни	Витрати часу на ведення податкового обліку та сплату податків, годин/рік		Податкове навантаження, %		Кількість податкових платежів, одиниць	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Німеччина	207	218	45,6	45,9	9	9
Польща	286	286	39,5	39,8	18	18
Румунія	216	200	43,1	42,9	41	39
Хорватія	196	196	21,9	21,8	30	19
Україна	491	390	57,1	55,4	28	28
РФ	177	177	46,9	54,1	7	7
Білорусь	338	319	62,3	60,5	10	10
Казахстан	188	188	28,6	28,6	7	7

Джерело: складено та розраховано за даними [14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21]

В 2013 р. не було зменшено кількість податкових платежів, які повинний здійснити суб'єкт господарювання за рік. В порівнянні з деякими країнами ЄС та МС в Україні підприємство зобов'язане здійснити більшу кількість податкових платежів, що негативно позначається на обсязі обігових коштів платників податків.

Таким чином, порівняння умов оподаткування України з такими країнами як: Росія, Білорусь, Казахстан, Німеччина, Польща, Румунія, Хорватія, показало, що Україна в значній мірі поступається своїм сусідам за показниками простоти податкової системи: основними проблемами в сфері оподаткування в Україні є високий рівень податкового навантаження на суб'єктів господарювання, значна кількість податкових платежів протягом року та витрати часу на ведення податкового обліку.

В 2014 р. в Україні були прийняті та набрали чинності декілька нормативно-правових актів (НПА) в сфері оподаткування, спрямованих на покращення бізнес-середовища в країні. В контексті продовження реалізації політики дерегулювання економіки першочергового значення набуває аналіз переваг та невирішених проблем вказаних НПА, та їх відповідність визначеним напрямам дерегулювання малого підприємництва.

Спрощенню порядку реєстрації платників податків – суб'єктів малого підприємництва сприяли норми Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 № 441-VII [22] та Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 р. № 443-VII, які набрали чинності 01.01.2014 р. [23].

Закони передбачають можливість подання заяви про добровільну реєстрацію платника ПДВ або обрання спрощеної системи оподаткування державному реєстратору, що подається для проведення реєстрації юридичної особи або фізичної особи - підприємця. Тобто суб'єкту господарювання не потрібно звертатися до органів податкової служби із заявою про реєстрацію платником єдиного податку або платником ПДВ. Вказані реєстраційні заяви як додатки до реєстраційної картки така особа надає Державному реєстратору, який в свою чергу надсилає електронну заяву до контролюючих органів. Законом передбачено право платників податків подати реєстраційну заяву платника ПДВ засобами електронного зв'язку в електронній формі. Проте, ця норма стосується тільки тих платників податків, які уклали договір з податковою службою про визнання електронних документів.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень» від 24.10.2013 р. №657-VI (набрав чинності 01.01.2014 р.) [24] скорочено термін прийняття рішення органом Міністерства доходів і зборів про реєстрацію суб'єкта господарювання платником єдиного податку: до 21.12.2013 вказаний термін складає 5 робочих днів, з набранням чинності вказаного Закону – 2 робочих дня. Отже, норми Закону сприяють зменшенню терміну реєстрації суб'єкта господарювання платником єдиного податку.

Позитивним результатом нововведень вказаних НПА в сфері реєстрації суб'єкта малого підприємництва платником податків є спрощення порядку добровільної реєстрації платником ПДВ, зменшення кількості відвідувань органів ДПС з метою реєстрації особи платником ПДВ чи єдиного податку, прискорення процедури реєстрації суб'єкта господарювання платником єдиного податку.

Наступним напрямом дерегулювання малого підприємництва в сфері оподаткування в 2014 р. є спрощення податкового обліку. Так, Наказом Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення» від 16.09.2013 р. №481 [25] передбачено введення спрощеної форми Книги обліку доходів і витрат для фізичних осіб – підприємців, яка застосовується з 01.01.2014 р. Нова форма Книги обліку доходів і витрат складається з 9 граф (замість 12 граф згідно Наказу ДПАУ від 24.12.2010 р. №1025), в порівнянні з минулою формою документа з Книги виключено графи для обліку залишків та руху товарів. Книгою обліку доходів та витрат не передбачено проведення фізичними особами – підприємцями інвентаризації залишку товарів на початок та кінець року. Зменшення обсягу інформації, необхідної для заповнення Книги обліку доходів і витрат сприяє зниженню трудомісткості її заповнення.

Наказом №481 не передбачена вимога ведення Книги обліку особами, які перебувають у трудових відносинах з самозайнятою особою. Тобто самозайнятій особі необхідно зареєструвати та вести тільки одну Книгу, що зменшує витрати часу на ведення податкового обліку. Також Наказом передбачено право платника на ведення Книги обліку доходів та витрат в електронному вигляді, що сприяє зменшенню у підприємця документообігу в паперовому вигляді.

Отже, виконання норм Наказу сприяє зменшенню паперового документообігу у суб'єкта малого підприємництва, скороченню витрат часу на заповнення Книги обліку доходів і витрат.

Суб'єкт малого підприємництва, перебуваючи чи на загальній, чи на спрощеній системі оподаткування, має право зареєструватися платником ПДВ. В частині справляння ПДВ в 2014 р. було також прийнято декілька НПА, які спрямовані на спрощення умов господарювання. Наприклад, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31.07.2014 р. № 1621-VII [26] збільшено «пориг» обов'язкової реєстрації суб'єкта господарювання платником ПДВ – з 300 тис. грн. до 1 млн. грн. Підвищення порогу реєстрації сприяє зменшенню державних витрат на адміністрування ПДВ, а також дозволяє суб'єктам господарювання збільшити обсяг операцій, що підлягають оподаткуванню ПДВ, без реєстрації платником вказаного податку.

Законом зменшено число критеріїв для автоматичного бюджетного відшкодування. Так, скасовано критерій щодо перевищення середньої заробітної плати на підприємстві не менше ніж у два з половиною рази рівня мінімальної заробітної плати у кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів (кварталів), встановлених розділом 4 ПКУ. Оскільки в Україні існує проблема значної диференціації заробітної плати населення за регіонами, підприємства, що розташовані в

таких областях, як Тернопільська, Хмельницька, Закарпатська, Житомирська, Волинська, Вінницька, не мали можливості виконати критерій щодо заробітної плати для отримання права на бюджетне відшкодування, бо вказані області є не промисловими регіонами, а сільськогосподарськими, та мають найнижчий показник середньої заробітної плати. Скасування вказаного критерію сприяє спрощенню процедури отримання права платника на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ.

Також наведеним Законом з 1 січня 2015 року запроваджується система електронного адміністрування ПДВ. Електронна система складатиметься з трьох основних елементів: Єдиного електронного реєстру податкових накладних, з банку, в якому автоматично будуть відкриті рахунки усім платникам ПДВ та з бази даних митниці в частині інформації про імпорт та експорт товарів. Очікується, що запровадження системи електронного адміністрування ПДВ дозволить прискорити процедуру бюджетного відшкодування ПДВ.

Законом внесено зміни до ст.200 Податкового Кодексу України, а саме встановлено ліміт, в межах якого платник ПДВ може видавати податкові накладні. Якщо податкове зобов'язання з ПДВ перевищує суму ліміту, платник зобов'язаний поповнити рахунок в системі електронного адміністрування. Якщо податкові зобов'язання з ПДВ при продажу товарів (робіт, послуг) перевищує суму податкового кредиту в звітному періоді за вирахуванням суми бюджетного відшкодування, платник повинен перерахувати ПДВ на рахунок системи електронного адміністрування, тобто сплатити податок авансом. Враховуючи значні зобов'язання держави перед платниками ПДВ в частині невідшкодованого ПДВ, ліміт на видачу податкових накладних значно зменшується, що призводить до необхідності поповнення рахунку. Зазначена ситуація значно вимиває обігові кошти підприємств, а при їх нестачі – може призвести або до зменшення обсягів реалізації продукції, незадоволення споживчого попиту, або до необхідності пошуку суб'єктами господарювання позикових ресурсів для поповнення рахунку системи електронного адміністрування ПДВ.

Отже, норми Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31.07.2014 р. №1621-VII сприяють прискоренню процесу отримання бюджетного відшкодування ПДВ, але й призводять до вимивання обігових коштів суб'єктів господарювання внаслідок необхідності авансової сплати ПДВ.

Позитивні результати та невирішені проблеми нормативно-правових актів в сфері оподаткування з позиції дерегулювання малого підприємництва наведені в табл.4.

Таблиця 4

Напрями дерегулювання малого підприємництва в сфері оподаткування в 2014 р.

Нормативно-правовий акт, який сприяє покращенню бізнес-середовища	Напрямки покращення	Недоліки прийнятого НПА
ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 № 441-VII;	Спрощення процедури реєстрації платником податків	потребує уточнення які саме підстави мають зазначатися для добровільної реєстрації платників податку на додану вартість
ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 № 443;		
ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень» від 24.10.2013 р. №657.		-

Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення» від 16.09.2013 р. №481	Зменшення паперового документообігу, скорочення витрат часу на заповнення Книги обліку доходів і витрат	-
ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31.07.2014 р. № 1621-VII	Спрощення процедури отримання права на автоматичне бюджетне відшкодування	Вимивання обігових коштів суб'єктів господарювання внаслідок авансової сплати ПДВ при перевищенні податкових зобов'язань суми на рахунку системи електронного адміністрування ПДВ

Висновки. Таким чином, на цей час малі підприємства не набули належного розвитку, а тому є неспроможними створювати потужний вплив на економіку України. Основними причинами негативних тенденцій в розвитку малого підприємництва в сфері оподаткування визначено високий рівень податкового навантаження на суб'єктів господарювання, значна кількість податкових платежів протягом року та витрати часу на ведення податкового обліку. Прийняті протягом 2014 НПА в сфері оподаткування частково вирішують лише одну із зазначених проблем – значних витрат часу на ведення податкового обліку. Тому з метою сприяння розвитку малого підприємництва в Україні одним з провідних напрямків стратегічних перетворень є доцільність продовження дерегулювання малого підприємництва за наступними напрямками: збільшення тривалості базових податкових періодів, звуження сфери застосування авансових платежів в оподаткуванні, поступове зменшення ставок деяких податків, тощо.

Література

1. Розпорядження КМУ від 28.08.2013 р. № 641-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80>.
2. Радчук, А. А. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні в умовах перехідної економіки [Текст] / А. А. Радчук // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2007. – № 1 (21). – С. 85–92.
3. Кількість зайнятих працівників на підприємствах за їх розмірами за видами економічної діяльності у 2013 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_kzp_ed_u.htm.
4. Кількість підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_kp_ed_u.htm.
5. Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_ovr_ed_u.htm.
6. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 № 2157-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>.
7. Податковий Індекс Асоціації [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Європейської бізнес асоціації. - Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/tax-index>.

8. Варналій, З. С. *Мале підприємництво: основи теорії і практики* [Текст] / З. С. Варналій. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2005. – 302 с.
9. Лапуста, М. Г. *Малое предпринимательство* [Текст] / М. Г. Лапуста, Ю. Л. Старостин. – Москва : ИНФРА-М, 1998. – 320 с.
10. Мамонтов, В. Д. *Дивергенция малого предпринимательства в современной экономике России* [Электронный ресурс] / В. Д. Мамонтов. – Режим доступа: <http://economy-lib.com/divergentsiya-malogo-predprinimatelstva-v-sovremennoy-ekonomike-rossii>.
11. Лялин, В. Е. *Развитие малого предпринимательства: отечественный и зарубежный опыт* [Текст] / В. Е. Лялин, В. И. Ляшенко, К. В. Павлов, В. В. Хахулин. – М. : Экономистъ, 2006. – 254 с.
12. Алисов, А. Н. *Управление развитием малого предпринимательства в регионах России* [Текст] : монография / А. Н. Алисов, С. Е. Грищенко. – М. : МАКС Пресс, 2003. – 175 с.
13. Хамидуллин, Ф. Ф. *Развитие методологии исследования малого бизнеса* [Текст] / Ф. Ф. Хамидуллин // *Проблемы современной экономики*. – 2006. – № 3/4 (19/20).
14. *Ease of Doing Business in Belarus* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/belarus>.
15. *Ease of Doing Business in Croatia* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/croatia>.
16. *Ease of Doing Business in Germany* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/germany>.
17. *Ease of Doing Business in Kazakhstan* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/kazakhstan>.
18. *Ease of Doing Business in Poland* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/poland>.
19. *Ease of Doing Business in Romania* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania>.
20. *Ease of Doing Business in Russian Federation* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/russia>.
21. *Ease of Doing Business in Ukraine* [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>.
22. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 № 441-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/441-18>.
23. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реєстрації осіб як платників податків» від 05.09.2013 № 443-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/443-18>.
24. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень» від 24.10.2013 р. № 657-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/657-18>.
25. Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення» від 16.09.2013 р. № 481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1686-13>.
26. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31.07.2014 р. № 1621-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>

Стаття надійшла до редакції 23.08.2014

© Іванов Ю. Б., Малишко Ю. М.

References

1. *Pro skhvalennia kontseptsii zahalnodержavnoi programy rozvytku maloho i serednoho pidpriemnytstva na 2014-2024 roky. Rozporiadzhennia KМУ vid 28.08.2013*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80>
2. Radchuk, A. (2007). *Osoblyvosti rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraine v umovah perekhidnoi ekonomiky. Naukovii visnyk Poltavaskogo universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy, 1 (21), 85–92.*
3. *Kilkist zainiatykh pratsivnykiv na pidpriemstvakh za ikh rozmiramy v 2013 rotsi*. Available at http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_kzp_ed_u.htm
4. *Kilkist pidpriemstv za ikh rozmiramy za vydamy ekonomichnoi diialnosti*. Available at http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_kp_ed_u.htm
5. *Obsiah realizovanoi produktsii (tovariv, posluh) pidpriemstv za ikh rozmiramy za vydamy ekonomichnoi diialnosti*. Available at http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_ovr_ed_u.htm
6. *Zakon Ukrainy pro Natsionalnu prohramu spriannia rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini vid 21.12.2000 № 2157-III*. Available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
7. *Podatkovyi indeks asotsiatsii*. Ofitsiynyi sait Yevropeiskoi biznes asotsiatsii. Available at <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/tax-index>
8. Varnalii, Z. S. (2005). *Male pidpriemnytstvo: osnovy teorii i praktyky*. Kyiv: Znannia.
9. Lapusta, M. G., & Starostin, Yu. L. (1998). *Maloe predprinimatelstvo*. Moskva: INFRA-M.

10. Mamontov, V. D. *Divergentsiya malogo predprinimatelstva v sovremennoy ekonomike Rossii*. Available at <http://economy-lib.com/divergentsiya-malogo-predprinimatelstva-v-sovremennoy-ekonomike-rossii>
11. Lyalin, V. E., Lyashenko, V. I., Pavlov, K. V., & Khakhulin, V. V. (2006). *Razvitie Malogo predprinimatelstva: otechestvennyu i zarubezhnyu opyt*. Moskva: Ekonomist.
12. Alisov, A. N., & Grishchenko, S. E. (2003). *Upravlenie razvitiem malogo predprinimatelstva v regionakh Rossii*. Moskva: MAKS Press.
13. Khamidullin, F. F. (2006). Razvitie metodologii issledovaniya malogo biznesa. *Problemy sovremennoy ekonomiki*, 3/4 (19/20).
14. *Ease of Doing Business in Belarus*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/belarus>
15. *Ease of Doing Business in Croatia*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/croatia>
16. *Ease of Doing Business in Germany*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/germany>
17. *Ease of Doing Business in Kazakhstan*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/kazakhstan>
18. *Ease of Doing Business in Poland*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/poland>
19. *Ease of Doing Business in Romania*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania>
20. *Ease of Doing Business in Russian Federation*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/russia>
21. *Ease of Doing Business in Ukraine*. Available at <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
22. *Zakon Ukrainy pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib ta fizychnykh osib pidpnyemstv shchodo sproshchennia reestratsii osib yak platnykiv podatkov vid 05.09.2013, 441-VII*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/441-18>
23. *Zakon Ukrainy pro vnesennia zmin do podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo reiestratsii osib yak platnykiv podatkov vid 05.09.2013, № 443-VII*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/443-18>
24. *Zakon Ukrainy pro vnesennia zmin do podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo obliku ta reiestratsii platnykiv podatkov ta udoskonalennia deiakykh polozhen vid 24.10.2013, №657-VI*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/657-18>
25. *Nakaz Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy pro zatverdzhennia formy Knyhy obliku dokhodiv i vytrat yaku vedut fizychni osoby pidpnyemstv krim osib shcho obraly sproshchenu systemu opodatkuvannia i fizychni osobi yaki provadiat nezalezhnu profesinu diialnist ta poriadku ii vedennia vid 16.09.2013, 481*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1686-13>
26. *Zakon Ukrainy pro vnesennia zmin do podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy vid 31.07.2014, 1621-VII*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>

Received 23.08.2014 ©Ivanov Y. B., Malishko Y. M.